

บทที่ 6

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง สถาปัตยกรรมสมัยใหม่ของกลุ่มสถาปนิกไทยรุ่นบุกเบิกฯ พ.ศ. 2459 – พ.ศ.2508 มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบถึงมูลเหตุ ปัจจัย แนวความคิด และอิทธิพลต่างๆ ที่ผลักดันให้สถาปนิกในกลุ่มสร้างงานเหล่านั้น เพื่อรวบรวมผลงานการออกแบบ ศึกษาถึงลักษณะรูปแบบองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรม วัสดุ เทคโนโลยีในการก่อสร้าง ลักษณะเฉพาะของแต่ละท่าน และลักษณะร่วมของกลุ่ม การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยตั้งใจศึกษาในแง่ความสัมพันธ์ของตัวสถาปนิกและสถาปัตยกรรมเป็นหลัก ภายใต้อารมณ์ความคิดที่ว่าสถาปนิก สภาพการณ์ต่างประเทศ สภาพการณ์ในประเทศไทย และสถาปัตยกรรมเป็นสิ่งที่เชื่อมโยงกันอยู่ โดยผู้วิจัยเริ่มต้นจากการค้นข้อมูลด้านเอกสารทั้งในประเทศ และต่างประเทศอันเกี่ยวข้อง จากที่ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น ห้องสมุดของมหาวิทยาลัยต่างๆ หอจดหมายเหตุแห่งชาติ หอสมุดแห่งชาติ หอจดหมายเหตุแห่งชาติ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เป็นต้น ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการค้นเอกสารนั้น โดยมากมีเนื้อหาไม่ปะติดปะต่อต้องสืบค้นจากหลายที่ แล้วนำมาเชื่อมโยงกัน และในบางสถานที่อย่างเช่น หอจดหมายเหตุแห่งชาติ ผู้วิจัยก็ได้ค้นพบรูปถ่ายและแบบสถาปัตยกรรมที่น่าสนใจหลายชิ้นที่ไม่เคยตีพิมพ์มาก่อน อย่างเช่น อาคาร Siam Architects ที่ถ.อัมฤงค์ เป็นต้น

การศึกษาทางด้านเอกสารกระทำไปควบคู่กับการสัมภาษณ์บุคคลต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ทายาท ลูกค้า ลูกศิษย์ และบุคคลร่วมสมัยของสถาปนิกทั้ง 6 ท่านนั้น บันทึกโดยการอัดเทป บันทึกเสียง ถ่ายวิดีโอ และถ่ายภาพ ซึ่งจากการสัมภาษณ์บุคคลต่างๆ เหล่านี้เองทำให้ผู้วิจัยพบว่าจริงๆ แล้วมีข้อมูลของสถาปนิกกลุ่มนี้ที่น่าสนใจมากมายที่ไม่มีการบันทึกไว้เป็นเอกสาร ซึ่งการสัมภาษณ์บุคคลเหล่านี้มีประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าเป็นอย่างมาก นอกจากการศึกษาด้านเอกสารและการสัมภาษณ์แล้ว ก็ได้ทำการสำรวจศึกษาภาคสนามไปยังสถานที่ต่างๆ ที่เป็นกรณีศึกษา และสถานที่อันเกี่ยวข้องเพื่อประกอบการวิเคราะห์ทั้งในประเทศ ได้แก่ พื้นที่ภายในกรุงเทพมหานคร จังหวัดอยุธยา จังหวัดสงขลา และจังหวัดลพบุรี นอกจากนั้นยังได้ไปสำรวจสถานที่อันเกี่ยวข้องในต่างประเทศด้วย ได้แก่ ประเทศอังกฤษ และประเทศฝรั่งเศส เมืองปารีส สถาบัน Ecole Nationale Supérieure des Beaux Arts อาคาร Opéra de Paris และ Palais de Chaillot เป็นต้น ทำให้ผู้วิจัยสามารถเข้าใจถึงสภาพบ้านเมืองทั้งในและต่างประเทศในยุคที่สถาปนิกกลุ่มนี้มีชีวิตอยู่ ศึกษาและประกอบวิชาชีพ โดยหลังจากได้ข้อมูลทั้งหมดผู้วิจัยได้นำข้อมูลเหล่านั้นมา

วิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ระหว่าง ตัวสถาปนิก สภาพการณ์ในประเทศ สภาพการณ์ต่างประเทศ และสถาปัตยกรรม ทำให้ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการศึกษาและนำเสนอข้อเสนอแนะได้ดังต่อไปนี้

1. สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาที่ผ่านมาทำให้ทราบว่าสถาปัตยกรรมของกลุ่มสถาปนิกไทยรุ่นบุกเบิกตามแนวการศึกษาตะวันตก พ.ศ. 2459 – พ.ศ.2508 นี้มีมูลเหตุปัจจัยในการสร้างอาคารมาจากองค์ประกอบต่างๆทั้งจากตัวสถาปนิกเอง ปัจจัยจากต่างประเทศ และปัจจัยภายในประเทศ ส่งผลให้สถาปัตยกรรมที่เกิดขึ้นมีอิทธิพลจากกระแสสถาปัตยกรรมของตะวันตกที่กำลังเป็นที่นิยมอยู่ในช่วงเวลานั้น อันได้แก่ Neoclassic, Romantic, Arts and Crafts Movement, Art Nouveau, Modern Movement และ Art Deco สถาปัตยกรรมภายใต้การออกแบบของกลุ่มสถาปนิกไทยรุ่นบุกเบิกนี้ มีความคิดที่ต่างไปจากช่างไทยในอดีต เนื่องจากท่านทั้งหลายได้ผ่านการศึกษาวิชาสถาปัตยกรรมแบบมีระบบของฝรั่งเศสและอังกฤษ แต่ได้มีการคิดค้นหาวัสดุ และแก้ปัญหาการออกแบบให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองในขณะนั้นด้วย อีกหนึ่งอย่างที่สำคัญก็คือในช่วงเวลานี้เองที่สถาปนิกไทยรุ่นบุกเบิกทั้งหลายได้ออกแบบอาคารที่มีกิจกรรมเฉพาะ เช่น สนามกีฬา โรงภาพยนตร์ โรงแรม โรงพยาบาล หอประชุม และมหาวิทยาลัย เป็นต้น ซึ่งเป็นอาคารที่สื่อถึงความเป็นสังคมใหม่ หลังเหตุการณ์เปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475 อีกด้วย ประเด็นเพิ่มเติมที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ก็คือ จะสามารถเห็นความแตกต่างของสถาปัตยกรรมที่ออกแบบโดยกลุ่มสถาปนิกที่มาจากเชื้อสายราชวงศ์และจากคนธรรมดา ความระลึกถึงความรุ่งเรืองของอดีต ความเกี่ยวเนื่องในประวัติศาสตร์และราชวงศ์ที่กลุ่มสถาปนิกชนชั้นสูงผูกพันอยู่ในความคิด งานสถาปัตยกรรมที่ออกแบบโดยคนธรรมดาอันเป็นตัวแทนของคนในสังคมโดยสถาปนิกที่ไม่มีเชื้อสายราชวงศ์ สำหรับการส่งต่อรูปแบบของสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ของกลุ่มสถาปนิกไทยกลุ่มนี้นั้น ถูกลำเสนอผ่านการศึกษา เนื่องจากมีหลายท่านเป็นอาจารย์สอนวิชาสถาปัตยกรรมด้วย ที่คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และอาจารย์นารถก็ได้เคยใช้หลักสูตรของ University of Liverpool มาเป็นแนวทางการเรียนการสอน สถาบันจึงมุ่งเน้นไปที่การสอนในแนวทางของสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ ส่งผลต่อผลงานของสถาปนิกรุ่นหลังที่จบการศึกษามา

2. ข้อเสนอแนะ

จากการสำรวจอาคารต่างๆที่สถาปนิกไทยรุ่นบุกเบิกกลุ่มนี้ออกแบบนั้น ทำให้เห็นถึงการขาดความดูแลเอาใจใส่ เพราะเจ้าของอาคารไม่ทราบถึงความสำคัญ งานบางชิ้นมีการรื้อถอนไปอย่างง่ายดาย เช่น อาคารโรงพยาบาลกลาง หรืองานบางชิ้นก็มีการต่อเติมจนผิดรูปร่างเดิมไป ซึ่งค่อนข้างน่าเสียดายเป็นอย่างมากเพราะเป็นชิ้นงานตัวอย่างที่เป็นจุดเริ่มต้นของยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงที่สำคัญหนึ่งในงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่ ผู้วิจัยมีความเห็นว่าหากมีการเผยแพร่ความรู้ให้บุคคลทั่วไปทราบถึงความสำคัญ การอนุรักษ์อาคารเหล่านี้ไว้เพื่อเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ สถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในประเทศไทยคงจะเป็นการดีอยู่ไม่น้อย และจากการศึกษาครั้งนี้ซึ่งถือเป็นการศึกษาถึงกลุ่มสถาปนิกรุ่นบุกเบิกฯ กลุ่มแรกในประเทศไทย หากมีการศึกษาถึงผลงานของกลุ่มสถาปนิกรุ่นถัดมาและนำมาเชื่อมโยงกันน่าจะเกิดองค์ความรู้ที่น่าสนใจขึ้น ทำให้เกิดภาพรวมอย่างต่อเนื่อง

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์